

Fem myter om finanstilsyn

EUS FINANS- TILSYN

Ellen Bramness Arvidsson

Stortinget behandler i disse dager et forslag om at Norge skal slutte seg til samarbeidet om finanstilsynsvirksomheten i Europa. Saken dreier seg verken om å lure Norge inn i EU eller å overlate til EU å ta beslutninger om norsk finansnæring, slik man kan få inntrykk av. Dette er bare en av flere feilopplysninger i debatten.

Siden saken krever avståelse av suverenitet til Efta, må den behandles etter grunnlovens § 115, og få flertall fra tre fjerdedeler av Stortinget. Det gir selvsagt saken et skjær av større alvor enn andre saker. Det innebærer imidlertid ikke at man skal overdrive konsekvensene.

1. Norge skal drive tilsyn med norsk finansnæring.

Denne saken handler ikke om hvem som skal bedrive tilsyn med norske banker og forsikringsselskaper. Det er Finanstilsynet som skal bedrive tilsyn med norske finansinstitusjoner. For finansinstitusjoner som har virksomhet i flere land dannes tilsynskollegier. Det innebærer for eksempel at Finanstilsynet vil lede det tilsynskollegium som skapes for å drive tilsyn med DNB i Europa.

2. Har ikke noe med bank-sikringsordningen å gjøre.

Tilsynssaken har ikke noe

med det norske kriseløsningsfondet å gjøre. Det finnes ikke noe overnasjonalt krisehåndteringsystem i EU. Påstander om at Norge risikerer å måtte betale hvis en krise ikke blir riktig håndtert er derfor uriktig.

3. Har ikke noe med bankunionen å gjøre.

Saken er ikke et forsøk på å trekke oss mer og mer inn i EUs bankunion. Bankunionen er euro-landenes banker. Disse landene diskuterer nå hvordan et dypere samarbeide kan og bør se ut. For de andre landene er de europeiske tilsynsorganene en del av byggverket som binder sammen EU-lovgivningen med det nasjonale

Saken handler ikke om hvem som skal bedrive tilsyn med norske banker.

finanstilsynet, og man vil evaluere om de fungerer etter intensjonen. Å blande inn bankunionen i den beskrivelsen er ikke relevant og bare forvirrende.

4. Omgår ikke grunnloven.

Løsningen som nå foreslås er ikke en omgåelse av Grunnlovens forbud mot å avgi suverenitet til organer

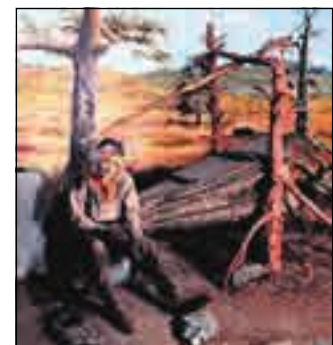
Norge ikke er medlem av. Bindende vedtak skal ikke fattes av EU, men av Eftas overvåkingsorgan, et organ der Norge er medlem. Dette understrekes også av Finanstilsynets direktør Morten Baltzersen i høringen i finanskomiteen.

5. Stortinget har jobbet med saken i seks år. Saken gis ikke noen uansvarlig behandling i Stortinget. Alle-rede i 2010 begynte den rødgrønne regjeringen å arbeide med å finne en løsning på å få koblet det norske finanstilsynet opp

mot EUs. Etter det er det hvert år orientert om saken ved statsbudsjettbehandling, ved behandling av revidert nasjonalbudsjett og i Finansmarkedsmeldingen. I tillegg til det er det redegjort for saken i Europaministerens redegørelser om EU/EØS saker og i Stortingets europautvalg.

Det saken handler om, er om norsk finansnæring fortsatt skal kunne være del av det indre markedet og dra nytte av EØS-avtalen. Uten et positivt vedtak, vil norske banker og forsikringsselskap ikke lenger være sikret tilgang til det europeiske markedet. Det vil være dramatisk ikke bare for de 50.000 ansatte i næringen, men for en rekke andre aktører også. Vi er avhengig av Europa, men Europa er ikke avhengig av oss. Å tro at EU vil sette seg ned å lage en bilateral avtale for å sikre norske finansinstitusjoner adgang til det indre markedet er rett og slett naivt.

Ellen Bramness Arvidsson,
internasjonal direktør,
Finans Norge

Innovasjon og tidsaldre

TEKNOLOGI- HISTORIE

Arne Espelund

Axel Nygaard har en meget leseverdig kronikk i Klassekampen 27. mai, der han døper om middelalderen til «den lyse middelalderen». Som gode eksempler på innovasjon nevner han kamakselen, som overførte roterende bevegelse skapt av vasskraft til «opp-og-ned», og masovnen med produksjon av flytende råjern. Begge fenomen har opphav i middelalderen og passer inn i et langsiktig og allmennt godtatt evolusjonistisk mønster.

Som aktiv arkeometallurg i mer enn 30 år kan jeg føye til jernframstillinga i Trøndelag, som begynte rundt år 300 f.Kr. og bygde på en teknikk som ble beholdt i nær 800 år fram til den store europeiske krisen på 500-tallet. En teknikk som ingen har gjenskapt. Teknikken var optimal, vurdert i forhold til utbytte og kvalitet av metallet. Mer enn 300 funnsteder i Stor-Trøndelag, alle med batterier av ovner og med store slappvarp, vitner om store arbeidslag av trelser ledet av et slags laugsvesen med velstående bønder.

Forskningsgraving av arkeologer fra den gang Universitetet i Trondheim supplert med prøveuttak og analyser av undertegnede har langt på vei avklart driftsmåten, der bruk av ved og utnyttning av skorsteinseffekten som alternativ til blåsebelger er et godt poeng. Siste innspill er påstanden om at teknikken kom fra keltisk/romersk Noricum og forteller om kontakt med Middelhavskulturen over en avstand på 2000 kilometer. Et annet trekk er import av blant annet smykker til Inn-Trøndelag, som kan svare til eksport av jern.

Inndelingen i tidsaldre er åpenbart skapt av humanister som filosofer og litterater, mens den teknologiske utviklinga kan oppvise andre og overraskende mønstre.

Arne Espelund,
prof.em. i materialteknologi
arne.espelund@outlook.com

Om en uholdbar «verditeori»

ØKONOMISK TEORI

Jørgen Sandemose

Når Ingrid H. Kvangraven (1. juni) sier at en arbeidsverdi-teori er fundamental i «Shaikhs rammeverk», forveksler hun to fenomener. Det Shaikh opererer med, er en teori som baserer seg på at pengeytelser overført til arbeidere («arbeidslønn»), gir oss de størrelsene som er de sentrale i en økonomisk modell. Disse overføringene har ikke noe som helst å gjøre med det levende og verdiskapende arbeid. De er bare et middel til å anskaffe slikt arbeid. Men hos Shaikh er de definerende for profitttraten, dens nivå, og for hans begrep «reell konkurranse»! Se «Capitalism» del I, kap. 2: Vareprisene, forbundet med en bedrifts profitttratte, er hos Shaikh oppbygget av arbeidskostnadene som er gått med til produksjonen, addert «vertikalt», for det annet gjennom samme addering av

brøkene mellom profitt og lønn.

I denne type teori er produktene altså ikke betraktet som resultater av arbeidstid, men forvekslet med pengesedler betalt for arbeidskraft. At shaikhianerne overser dette, er ikke underlig. Slik fantastisk tenkning preger nemlig all borgerlig økonomiteori i dag, inkludert nyklassikken. Derfor vil jeg heller ikke opptre usaklig overfor Kvangraven for å ha latt seg besnære. Men jeg ser gjerne at hun til gjengjeld tar tilbake visse påstander om meg.

Det som er politisk farlig med teorier à la Shaikhs, er at de avviser den nyklassiske produktfunksjonen (slik Kvangraven også påpeker) gjennom å hevde at motsetningen mellom klassene blir trukket inn i analysen og dermed ødelegger den

nyklassiske idyllen. Men det er klart at klassekampen da trekkes inn i økonomien uten at det finnes noe objektivt grunnlag for det. Arbeiderklassen blir ikke synliggjort som bærer av «den levende arbeidstid», av «arbeidet, den levende, formende ild» (Marx), men som en bande tilfeldige konsumenter av ost og pølse. Vi har før erfart hva som kan skje når klassekamp blir løsgjort fra sin gjenstand

Arbeiderklassen blir ikke synliggjort som bærer av 'arbeidet, den levende, formende ild', men som en bande tilfeldige konsumenter av ost og pølse.

og brukt til å leke butikk på sosialistenes barneværelse.

Shaikh står ikke for noe som helst nytt. I løpet av 1970-årene ble nyklassikken forsøkt brukt som skyteskive for en opposisjon av «nyricardianere» på universitetene. Piero Sraffas hovedverk fra 1960 var en lansespiss. Der hadde han levert et ugjendrivelig

bevis for at når man forestilte seg at prisene ble dannet gjennom addering av lønnsutgifter, ville det være umulig å operere med noe kapitalbegrep uavhengig av priser og distribusjon. Ergo var nyklassiskernes produktfunksjon umulig!

Det er helt klart at Shaikh må trekke samme konklusjon. Problemet blir da at hvis kapitalbegrepet fjernes, tenkes det bort fra Marx også. Men hans begrep foreligger som en skildring av arbeidsfolks ekspropriasjon fra arbeidsmidlene, som en konstatering av at de på forhånd er overgitt til en herskende kapitalistisk klasse. Dette er da også utgangspunktet for enhver sosialistisk politisk handling.

Dagens angrepsbølge mot universitetenes pensum i økonomi føres åpenbart av studenter som ikke kjenner til hvordan historien gjentar seg.

Jørgen Sandemose,
Oslo
jorgen.sandemose@ifikk.uio.no